

Nro. 23.

**A' FELS. R. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Költ Bétsbon, Pénteken Septembernek 18-ik napján
1801-ik esztendőben.*

B é t s.

Béts mellett a' Prater mellett egy közhíd épül, mellynek fundamentom kövét maga Felséges Urunk Károly ö Fő Hertzegfégenek, 's a' többi Fő Hertzegeknek, és számos Generálisoknak jelenléteben, ahoz illő fényes és izent papi czeremoniával tette le tegnap előtt. Számos fő papsag vitte véghez a' izentelést.

Egy idő-ólta néhány versben meg indúlt itt az a' hír, hogy a' Frantzia és Anglus Országlószékek, a' hoízsas alkudozás után tsakugyan meg egygyeztek légyen már a' leg nagyobb nehézség alatt lévő pontok felett. Némelyek már a' Kurirt is látták, a' kiről gondólják, hogy ezt a' fog-

tos ujjságot ide hozta volna. — Mi erre még ma sem mondhatunk egyebet, hanem csak ezt: — *úgy legyen!* — Mikor egyszer Angliával békeffé-
ge lesz a' Frantzia Respublikának: már ekkor csak igen inkább lehet hinni a' közönséges békes-
segnek is.

Frantzia Respublika.

Az első Septemberi Párisi Moniteurben ilyen hirdetés olvastatik: A' Pápa' részéről Cardinális *Consalvi*, *Spina Ur*, és *T. P. Caselli*, a' Frantzia Országglóvizék' részéről pedig Státus-Tanátsos *Bonaparte Josef*, *Cretet*, és *T. polgár pap Bernier* között, Jul. 15-dikén aláíratott *Concordáta*, Romában több rend béli tanátskozások után, melyekre a' Pápa a' Cardinálisokat is öszsze hívat-
ta volt, ratifikáltatott.

Cardinalis Caprarát rendelte a' Romai Országglóvizék a' maga Párisi Követjévé, a' ki ide 14 napok alatt meg is fog érkezni.

Melly nagyra betsülje a' Frantzia Országglóvizék' *Moreau Generálit*, meg mutatatta közelébről is azzal, hogy egy fő ujj utzát, a' melly a' Párisban mostan munkába lévő ujj hidak között egyikre rúg, *Moreau utzájának* nevezette.

Közelébről egy híres mester ember egy igen drága készületű írő-almáriomot mutatott bé az Első Konzúlnak. Egyéb ritkaságok között egy olly óra is találtatik ezen alkotmányban, a' melly bizonyos nyomintás után ugrik elő, és a' mellyen Bonaparténak minden ütközetei és győzedelmei leábrázoltatva szemléltetnek. Két ezer Lajos aranyokért akarta oda adni az Első Konzúlnak; hanem ez azt felelte, hogy ő ugyan meg vallja, hogy ez a' ritka alkotmány mind azokat, a' mel-

lyeket ő valaha látott, mesterséges vóltára nézve feljül haladja; de, tsakugyan nem adhat 2000 Lajos aranyokat érte; másik az, hogy ő a' maga ütközeteit és győzedelmeit úgy nézi, mint a' mellyek által egy betsülletes Respublikánusnak jó szívüségére keserüségre indítottódnak.

Azok a' jutalmak, a' mellyeket a' Frantzia Országlólszék azoknak a' tengeri vitézeknek határozott, a' kik magokat az Admirál Ganthome' vezérlése alatt a' *Swiftsure* nevű 74 ágyus Anglus hajónak el = fogása által, valamint szintén, a' kik magokat Aug. 15 - dikén a' Nelsonnal való viaskodásban meg különböztették, a' következő darabokból állanak: — A' Ganthome' vezérlése alatt lévők között 2 tengeri katonák érdem = granátokat, ketten érdem = flintákat, ketten pedig olly érdem = fejszék, a' millyeneknek az ellenséges hajók' meg = mászásakor hasznát veszik, nyertek jutalomúl. Ganthome Admirálisra biztatott, hogy az elibe terjesztetendő Candidatusoknak kettős listromjokból ki válofsza azokat a' 6 személlyeket, a' kik ezen 6 jutalmakat mások felett meg érdemlik. — Az Admirál Latouche vezérlése alatt a' Boulognei kikötő = helyben magokat meg különböztetett tengeri katonáknak, 2 érdem = granátok, 6 érdem = flinták, és 12 érdem = fejszék, határozattak.

Orosz Birodalom.

Az úgy nevezett pazérló (hazard) játékot, Sándor Császár egy közelebbi Rendelése által szorosan meg tiltotta. Az egész Rendelés, a' benne elő forduló ki fejezésekre, és a' Császár' felséges érzékenységének világos szemlélésére nézve, méltó a' más országokban való olvasás = ra is; — „

„Gyalogság Generalissa Pétersburgi Hadi Kormányozó, *Golenitschew Kutosow* Ur!

„Rend kívül való kedvetlenféggel tapasztalom, hogy a' pazérló játék, a' melly már olly sok íz béli törvények által meg tiltatott, és a' mellyet egy jó rendben lévő országlószék is meg nem szenved, ezen Császári lakóvárosban még mind ez mái napig minden szemérem és félelem nélkül gyakoroltallék. Én ezt, következéseire nézve a' leg ártalmasabb rosznak, és még a' nyilvánosságos ragadozásnál is veszedelmesebbnek tartom, melly is nem egyéb, hanem az erőszakos tolvajságnak színesebb alortzába öltöztetett kortsa; és mivel jól tudom, hogy ha bé hunyt szemmel néződik, mély gyökeret verhet magának, kivált az ollyan feslett erkölcsű emberek rosz társaságában, hol sok gyalázatos ragadozók, egész Famíliák szerentsétlenné való tételében mesterkednek, 's a' tapasztalatlan ifjaknak kezeiből, attyokról reájok maradt, és eleiktől sok századok alatt nyomorúságosan gyűjtögetett örökségeket egyszerre ki ragadják, a' betsületnek és emberi szeretetnek törvényeit, a' lelki esméret mardosása nélkül lábok alá tapodják, és minden ortza pirulás nélkül, gyakorta ártatlan familiáknak utolsó bé faló falajtjokat el nyelik: igazságos dolognak törtöm, hogy ez a' véték, szoros törvény alá vétetődjön; és hogy minden következéseit még első eredetekben meg fojtódjanak, azt rendelem, hogy kemény vigyázat legyen reá, hogy sohol semmi féle meg tiltott játékot ne jádzanak, vagy ha valahol titokba gyakorólaak, minden módon ki tanulódjon, a' jádzóknak minden hely és személy válalztás nélkül fogóságba tételének, és törvényesen meg vizsgáltnak, egyzersmind pedig minden bünös társaiknak neveik nékem által adattallanak. —

Sándor.

vesztegették volna, a' mellyekre még nem mástak volt fel az Anglusok. Azoknak a' 42-dik, 57-dik, és 108 dik Fél-Brigadának bajonétjaik verték őket a' Frantzia Schalupokról vízfőz, a' mellyek előtt Belgiumban meg futamodtak volt. Mi nem láthatjuk által, hogy az Anglusok ezen előjáró (avangarda) hajós csoportjainkkal való özfőze tsapkodásaiknak, illy fokot, mi okra nézve tulajdonitanak."

Az után le száll a' Moniteur az Egyiptomi környülállásokra is, és ilyen képpen fejezi ki a' Frantzia Országglőfőzék' gondolatját: — „A' N. Vezér és Kléber Generál között El-Arischnál kötött Kapitulátzió után ez a' kérdés forgott fenn hogy: a' két táborok között mellyik volna a' győzedelmes? A' Heliopolisi ütközet, a' melly az után két hónapokkal történt, elég nyilvánosságoson meg-felytette a' kérdést. Ha az Anglus fereg az ő Egyiptomba való ki szállása után néhány napokkal, néminémű szerentsével viaskodott *Menou* ellen: annak köszönheti, hogy nem mindenik Generálisunk viselte magát, olly héros módra, mint a' derék Gen. *Lanusse*, és nem mindenik mutatott ollyan vitéz tüzet, a' mellynek tsak egyedül lehet köszönni a' győzedelmeket. Az ő tőzombját özfőze rontotta egy kártáts mingyár az ütközet' elejénn — még nyóltz napokat élt az után — a' nagy érdemű seb- orvos *Lerrey* illetve meg jelent nálla Alexandriában, és javasolta, hogy életének meg-tarthatásáért vágassa el a' lábát — *Lanusse* nem akart rá állani — minden barátjai özfőze gyülekeztek körülette, a' kik előtt *Lerrey* azt fogadta, hogy ő felel a' beteg életéért, tsak engedje el-vétettetni a' rontsolt lábát, külömben tsak kevés ideig fogna életben maradni. — Végezetre el unván *Lanusse* barátjainak szüntelen való unszolásait, így felelt nékiek — *nem — nem akarok tellyességgel ezen gyalázatos nap után, élni.*

Páris, Sept. 4-dikén.

Gróf *Cobenczel Filep*, a' Frantzia Respublikánál lévő Cs. Kir. ujj és rend szerént való Követ, ezen hónapnak első napján ide szerentséesen megérkezett. Az eddig itt vólt Cs. Királyi rend kívül való Követ *Gr. Cobenczel Lajos* pedig, nem soká vizfza fog Béts felé indulni.

London Aug. 28-dikán

A' *Times* nevezetü Londoni Ministeriális Ujságban ez a' czikkely olvastatik: — „Mi mind annyiszor szerentsénknek tartjuk vallást tenni az ellenségnek virtusairól, valamikor: tsak arra alkalmatosságunk lehet. Mostan, mint meg: tzáfolhatatlan valóságot, úgy hirdethetjük ki a' következő történetet: A' *Boulognei* tengeröbölben Aug. 15-dikén éjjel történt tsatának alkalmatosságával, a' Frantzia *Commodore*, a' ki t. i. az ellenséges lineát vezérelte, a' következő szavakat intézte tisztán érthető Anglus nyelven a' feléje közelítő első Anglus fajkához: *Derék Anglusok! én azt tanátslom néktek, hogy távozzatok el. Itt ti semmit nem tehettek; haszon nélkül fogjátok a' próba által ontani véreteket.* Kétség kívül ezen szavai által azon lántzokra czélozott a' Frantzia *Commodore*, a' mellyekkel az ő hajói a' partokhoz tsatóltatva vóltak; olyan jó nemes szívvel bírván, hogy a' miéinket meg akarta a' dolog felől inteni: hanem, a' miéinknek vitéz tulajdonságaikkal nem egygyezett volna meg az, hogy ezen intésre figyelmezzenek.“ (Már feljebb megírtuk, hogy mit mondjon a' *Moniteur* arra, hogy a' Frantzia hajók a' partokhoz lettek vólna tsatólva.)

béli leg finomabb szerzeményei, a' közönséges nézésre ki rakattatnak. Ez az udvar vagy piatz, az első napnak estvéjén meg világosittatik. A' nemzeti manufakturáknak műhelyeik, könyvesházak, és az muséumok, az 5 pótoló napokon reggeli 9 órától fogva délutáni 4 - ig nyitva tartatnak. Az 5 - dik pótlék napon minden nevezetesebb theatromokra ingyen való bé - menetel engedtetik. Ez nap estvéli 9 órakor az ágyúzók közönséges salve lövés által fogják ki hirdetni a' következő ujj esztendő 1 ső napját, az 1 ső Vendemiairt. Ennek virattakor 6 óra tájban hasonló képpen meg szollalnak az ágyuk. — Tíz órakor kezdődik a' Sequana vizén való innep, a' melly külömbkülömb fele Ritteri idő béli verkedésekből, és sajkákkal való pályafutásból fog állani. A' sajkák' pályafutásának útját két Obeliskusok határozzák; a' víz közepén szemléltetik a' Respublika' ditsőffégét ábrázoló oszlop. Ezek a' játékok estvig tartanak. — Délben kezdődnek az Elyzeum nevü mezőn való játékok: az után 4 órakor meg nyittatnak 4 nevezetesebb theatromok a' szabad bémenetelre. Öt orakor tántz kezdődik a' mingyár nevezett mezőnek minden részeinn. Hetedfél órakor az egész város meg világosittatik. A' nagy piatzon áll a' békellégnek szenteltetett templom, mellette a' hadi és respublikai virtusoknak két oszlopaik. A' templomban lészén, nagy muzsika, tántz, és ének. Az egygyik théátromon a' Szüret innepe celebráltatik néma játéokban. Estvéli 9 órakor ismét el kezdődnek a' vizen való inneplések: a' muzsikussal rakodott hajók, külömbkülömb fordulasokat mutatnak. Az invalidusok' épületjének partjánál egy nagy víz - szökés, eső, és a' bé - szorúlt szélnek zúgása által menydörgés produkáltatik. Az után külömbkülömb féle golyobisok emelkednek fel a' levegőbe, a' mellyek mesterséges tüzzel töltettek

meg, és nagy ropogást csinálnak. A' bálozások és komédiai játékok viradtig tartanak.

A' *Prytaneum* név alatt az Első Konzul által fel állított nevelő háznak intézetei már most egészen meg határozottak vannak és ki hirdettek. Két féle nevéndékekből áll — először, a' haza szolgálatjában meg holt polgári és katonai tiszteknek árva fia gyermekeikből — másodszor olyanokból, a' kik fizetésért vétetnek bé. Az árvák' száma 900. Négy Collégiumra osztottok fel: 200 Párisban, 200 St. Cyrben, 200 St. Germainben, 300 pedig Compiègnében leszen. Ezeket a' Státus tartja: Párisban 700, St. Cyrben és St. Germainben 650, Compiègnében pedig 450 Livrájába kerül minden gyermek osztendönként. Mindenik Collegium vehet még bé 100—100 nevéndéket; ezek között fizet osztendönként egyik egyik, Párisban 900, St. Cyrben és St. Germainben 800, Compiègnében pedig 500 Livrákat. — Forma = ruhájok, és rend = tartásaik, egészen katonai szabásuak. Kompániákra vannak osztatva; minden Kompánia 25 gyermekből áll.

Páris, Sept. 6 = dikán.

Gr. *Cobenczel Filep* Cs. Kir. Követ Ur, a' tegnapi rendes audentzián bé mutatódott az Első Konzulnak, és Követi levelét kézkez adta.

Gen. *Klarke* I = ső Lajos Hetruriai Királyhoz rendeltetvén Követnek, *Olosz* Ország felé útnak indúlt.

Calais, Sept. 3 = dikán.

Douvresből egy Frantzia posta = hajó érkezvén vissza levelekkel ide, innét ismét vissza indított ugyan oda hasonló képpen levelekkel.

Tegnap hasonló képpen kétszer tette meg ezen útat ugyantsak egy más Frantzia posta hajó. Mind ezeknek a' kerefztül = meg = kerefztül való postáskodásoknak a' leve végezetre az első Következése, hogy a' Bétsbe rendeltetett ujj Anglus Követ *Paget* Ur, két házi = tisztjeivel együtt ide Calaisba által érkezvén, útját Párison fogja Béts felé kerefztül folytatni, a' hova már innét el is utazott.

Brüssel, Sept. 5-dikén.

A' Calaisból ide érkezett levelek szerént, Londonból három rendbéli Követségi levelek érkeztek oda Angliából által, a' mellyek a' Párisban lévő Anglus Bíztohoz szollottanak. Egészszén közönfégessé lett az a' hír, hogy a' két Hatalmasságoknak Országlószékeik végezetre meg egygyeztenek legyen egymással a' békefféges *præliminárának* leg terhesebb czikkelyei felett.

Honnét vette a' dolog magát honnét nem, árnyék e' vagy valóság — elég az hozzá, hogy kevés napoktól fogva sok külömbkülömb fele külső levelekben szemlélni lehet az Anglia és Frantzia ország között készülő = félben lévő békefféghhez való reménségnek nyomdokait. Hogy Anglia és Frantzia Országok közelittsenek egymáshoz ki lehet némünémüképpen a' következő Anglus levélből is hozni:

London, Sept. 1-ső napján.

Nem vólt ezen alkudozásoknak el kezdődésektől fogva a' két Országlószékek között való postáskodtatás olyan eleven, mint most. A' Bétsi ujj Követ *Paget* Ur, a' Frantzia Bíztohoz *Otto'* polgárhoz fordítván magát, az ő közben já-

rása által azt is meg nyerte, hogy nem kelletik Hámbug felé kerülni, hanem egyenesen Párison keresztül utazhat Béts felé. Ellenben Ottó polgar is el kezdett már itt Londonban némü - némü Követi tekintetet mutatni, és Követi prærogatívával élni.

Magyar Ország.

Itt következnek két tudósítások, a' mellyek a' Belgrad körül és közönségesen a' Török határon egy idő - óta folyó zürzavaros környülállásokat foglalják magokba:

Petervarádról, Sept. 6 - dikán.

Ugy látszik az ujjabb történetekből, hogy a' Belgrádban esett lárma, előre forraltatott és ki dolgoztatott plánum lzerént vétetett légyen munkába. Bizonyos először, hogy ezen hónapnak 2 - dikán a' Pasma - Oglu emberei között valami két százán, egy Jantsár - Agának vezérlése alatt Belgrádba bé szállittattak, kétség kívül azért hogy ha a' város meg támadtatna, annak segítségére lehessenek — másodszor az is bizonyos, hogy ugyan azon időben Nissa várossában is a' Belgrádi lármahoz éppen hasonló zürzavar adta magát elő. A' Nissai Bég, a' ki a' Belgrádi Bascha alá tartozik, 's néki külömben is keze - lába volt, egy szép jó - reggel a' vár' eieibe ki lovagólt. Hanem, alig ment ki a' kapunn, a' Jantsárok azonnal bé zártak utánna mindén kapukat, és egy lzer - smind tudtára adatták a' Bégnek, hogy ne is próbáljon a' várba vissza menni, hanem térjen vissza oda, a' honnét jött volt. — Ugy látszik ezen környülállásokból, hogy az egész játékot a' Pasma - Oglu ujjai mozgatják.

Magában Belgrádban leg kisebb nevezetes dolog sem történt az óta, hogy az utóbbi támadás meg = esett. Olyan hír folyt, hogy a' Bascha módot keresett volna a' Belgradból való titkos el távozásra. De ez a' hír nem valóságosult meg. Most is a' várban tartatik jó gondviselés alatt: de nem úgy mint fogoly, hanem csak a' főbb Jantsároknak vigyázása alatt: a' kiiktől szüntelenül körülvéttelve lévén, a' maga neve alatt ugyan, hanem ezeknek akaratjok és intézeteik szerént, küldözi a' tartományokra széljel a' maga parantsolatjait. A' Bascha fia, a' ki a' minap Paswan = Oglu ellen egy fegyveres fereget vezérelt volt szerentsétlenül, midőn útját Widdintől egy marok néppel Belgrad felé visszafolytatta volna, az attyának az alatt történt le-tétetődésit meg hallván, mozdulásokat kezdett Belgrad ellen tenni. A' Jantsárok ezt meg értvén, követet küldöttek ki eleibe, olly izenettel, hogy mihegyest a' vár = mellé közelitend, azonnal az attya' fejét fogják az első ágyuból ki löni réa. — Nagy figyelmetelleggel várják sokak enaek a' különös zivakodásnak következeit.

„Mint a' határos Török vidékekről írják, az ország' belső részeinn is mindenek pezsgésben vannak, a' melly már némelley helyeken nyilvánosságos támadássá változott által.

Semlinből, Sept. 5 = dikén.

Hogy a' Belgrádi Bascha titkon el illantott volna, ennek elég meg czáfolása csak az is, hogy ötöt az ott lévő Cs. K. Tolmáts naponként meg látogatja: hanem igaz az, hogy csak 6—7 Jantsároknak jelenléteben, a' kik igen nagy vigyázással viselik gondját. Azt a' kérését a' Baschának, hogy avagytsak minden vagyonyának hát-

ra-hagyásával botsáffák el hazájába, még máig is meg nem nyerhette a' Jantsároktól, kiknek száma napoként nevedvén, már alig van mit egyenek. Már néhány versbéli próbát tettek, hogy töllünk kaphassanak eledelt által, de égytzer sem érhatték el még eddig czéljokat. Hogy azonban az e' - felé körülállásokból származható minden kedvetlen további következéseket el lehessen kerülni, nem tsak hogy kordonaink, (a' hátár - széleken fekvő fegyvereseink) meg erőffitettek, hanem néhány kompániákból és Swadronokból álló vigyázó sereg is állittatik fel, a' melly végre Feldmarschal - Lieutenant *Jelacsics* Aug. 27 - dikén ide érkezett.

Egyéb erántigen = igen lehet tsudálkozni azon, hogy a' Belgrádi támadásnak ki ütéseül fogva, több helyeken is, mint t. i. *Schabatzban*, *Travnikban*, és az után nem sokára némelley *Konstanzinápolyi* vidéken is, továbbá *Sophiában*, *Adrianopolyban*, *Philippopolyban*, *Tarnovában*, sőt *Bosniában* is, hasonló erőszakos lépések estek. Nissa várossáak Bégje egész vagyonyának el vesztésével egyetlen = egy ló = hátán kéntelenített nagy szegényfégben útját hazájába venni. Ki ment vólt a' vár mellé lovagolni, 's többször vissza sem botsátották oda a' Jantsárok, egyenesen tudtára adatván, hogy ha életit szereti, soha meg ne próbálja a' várba való bé menetelt.

Az a' hir is, hogy *Pasman Oglu* egy számos sereggel útban vólna Belgrad felé, hogy azt el foglalja, még mind tart: mellyhez annyival nagyobb reménsége vagon, hogy most már a' Jantsárjai közzül sokak egygyesítették magokat a' Belgeádiakkal. — Pénz is bőven van most minden felé, nem úgy mint ez előtt: a' melly körülállás is egy ujj erőffég némelleyeknek véleke-

dések szerént, arra, hogy ezen ujj zürzavarok' mozgató rugójának *Pasman Oglut* tartsák lenni.

* * *

E r d é l y.

Maros Nemetiből, Sept. 14 - dikén:

Nagy Bartsai Méltóságos *Bartsai Abrahám* Ur ő N. ga, a' közelebb mult *Sámuel* napján, akkor Maros Németi jószágában mulatott M. Németi Milgs Gróf *Gyulay Sámuel* Ur ő Ex. ját, egy Nemes gyalog Regementnek Generalissát, a' *Maria Térésia* Vitéz Rendjének kis Kereszteffét, megtisztelni kívánván Maros Solymosi Udvarában: egy nagy érdemű Vitéz Generális személlyéhez ilendő *Samuel* napi szép ebédet adott, melyre Nemes Hunyad Vármegyének T. tes Tiszt. Úrai, 's mások is hivatalasok voltak. — Ezt a' *Sámuel* napi solennitást ezen Irásával tisztelte meg, a' Dévai Ref. Pap T. S. M.

Nagy Lelket, Nagy Lélek! tisztelni oh be
szép!

Két Nagy Lelket, együtt látni, oh mely szép
kép!

Sámuel's *Abrahám*, itt a' két *Nagy Lelek*.

Mind kettőt tisztelem, valameddig élek.

Abrahám mint Gazda *Sámuel*t tiszteli.

*Abrahám*ot ezért *Sámuel* öleli.

Nagy Lelkü *Sámuel*! Haza 's Király hive!

Abrahám hasonló: mind kettő kéz. ive!

General GYULAI SAMUEL! egy nagy hív.

BARTSAI ABRAHAM! mindenbe mint ő
hív.

Sámuel egy tisztos öreg: de még éllyen.

Abrahám sok illy' nap' sok illyet szemléllyen.

Sámuel napja hát, vig kedv közt így tellyék:
 Ellyen mind a' kettő!! 's kérésünk bé tel-
 lyék.

* *

AUSTRIACE HEROS

CAROLE! SPES PATRIAE, VIS REGIS, RELI-
 GIONIS FULCRUM, SAECULORUM GLORIA,
 ET OMNIS HONOR;

IMPERIO, REGI, FIDEI, FELICITER ULTRO
 OPTATA DUDUM TE DUCE PACE DATA;

*) SVED SVADET, VIRTUS URGET, GERMA-
 NIA VERO,

HOC TIBI, PRO AETERNO PIGNORE GRATA
 LOCAT.

*) SVED retrò est DEUS, innuiturque DEUM
 per SVEDORUM REGEM svadere hujus MO-
 NUMENTI Erectionem.

Fecit Gabriel Döry de Jobaháza
 Parochus, & Vice = Archi = Dia-
 conus Szent = Lörintziensis in
 Diæcesi Quinque = Ecclesiensi.

* *

Egyiptom Historiájának O betüvel jegyzett
 14 ik árkusát, e' mai posta napon, Erd. Olvasó-
 iaknak küldjük.